

## Korte mededelingen

### De doornicade *Stictocephala bisonia* (Homoptera: Membracidae) heeft Nederland bereikt

Op zoek naar bijen in het Savelsbos ter hoogte van Eckelrade, op 16 augustus 2003, kwam een vreemde cicade vanuit een verruigde boomgaard op me toevliegen. Het dier landde in de berm en bleek een doornicade te zijn. Anders dan de mij bekende soorten was dit exemplaar felgroen van kleur. Met wat geluk wist ik het dier met de hand te vangen en eenmaal thuis gekomen was snel duidelijk dat het *Stictocephala bisonia* Kopp & Yonke betrof.

*Stictocephala bisonia* is een van oorsprong Noord-Amerikaanse soort die vermoedelijk omstreeks het begin van de vorige eeuw met plantenmateriaal in Europa is ingevoerd. Nickel (2003) beschrijft de soort en zijn uitbreiding uitvoerig. De eerste gedocumenteerde Europese vondst blijkt uit 1912 te stammen en komt uit het toenmalige Hongarije. De soort heeft zich in zuidelijk Europa vervolgens snel en op uitgebreide schaal weten te vestigen. Ook is hij bekend uit aangrenzend Noord-Afrika en Azië. De uitbreiding naar het noorden verliep langzamer: in Duitsland werd *S. bisonia* in 1966 voor het eerst gemeld, Luxemburg en België volgden in 1987 en in 2003 was dus Nederland bereikt.

*Stictocephala bisonia* staat vooral bekend als plaaginsect. De vrouwtjes leggen eieren onder de bast van houtige gewassen, waardoor jonge twijgen misvormd raken door

wondweefsel of zelfs afsterven. Economische schade treedt soms op in fruitteelt en wijnbouw in Zuid-Europa en Noord-Amerika. De nimfen leven overigens niet op houtige gewassen, maar zijn te vinden op de meest uiteenlopende kruidachtige planten. Wat het biotoop betreft zijn voor de Nederlandse situatie de recente waarnemingen uit het Duitse Saarland waarschijnlijk het meest relevant. Na een eerste Saarlandse vondst in 2003, leverde 2004 een hele reeks nieuwe vindplaatsen op ([www.delattinia.de/news](http://www.delattinia.de/news)). De meeste nieuwe vindplaatsen betreffen vochtige tot natte ruigten in rivierdalen, waar de soort soms in aantal is waargenomen.

Voor zover bekend is tot dusverre slechts één exemplaar van *S. bisonia* in Nederland aangetroffen. Bij mijn weten is er sinds de eerste waarneming niet specifiek naar gezocht. Het is niet onwaarschijnlijk dat de soort zich al definitief in Zuid-Limburg heeft gevestigd. Om die mogelijkheid te bevestigen, biedt het afzoeken van ruigten langs Maas en Geul waarschijnlijk het meeste perspectief.

### Literatuur

Nickel H 2003. The leafhoppers and planthoppers of Germany (Homoptera, Auchenorrhyncha): patterns and strategies in a highly diverse group of phytophagous insects. Pensoft.

Ivo P. Raemakers  
Van Caldenborghstraat 26  
6247 CG Gronsvelt  
[ivo.raemakers@ecopartners.nl](mailto:ivo.raemakers@ecopartners.nl)



**Figuur 1.** Het eerste Nederlandse exemplaar van *Stictocephala bisonia*. Het is opgenomen in de collectie van C. den Bieman. Foto: Guido Keijl

*The first Dutch specimen of Stictocephala bisonia, now in the collection of C. den Bieman.*

### Summary

#### ***Stictocephala bisonia* (Homoptera: Membracidae) has reached The Netherlands**

The first *Stictocephala bisonia* for The Netherlands was caught by hand on 16 August 2003 near the forest Savelsbos, Limburg. It is not known whether a population is already established in our country. This originally North American species was accidentally introduced into Europe probably early in the twentieth century. It is now common in southern Europe and adjacent areas in North Africa and Asia. Damage is known from agricultural crops such as vine yards.